

Maligni tumori kože – analiza bolesnika lečenih na Klinici za kožne i polne bolesti VMA u desetogodišnjem periodu (1994.–2003.)

Z. Perić–Hajzler

Klinika za kožne i polne bolesti, Vojnomedicinska akademija, Beograd

Kratak sadržaj

U radu je izneta kliničko–epidemiološka analiza bolesnika sa malignim tumorima kože lečenih na Klinici za kožne i polne bolesti Vojnomedicinske akademije u Beogradu u desetogodišnjem periodu. Analizirani su pol, godine starosti, bliža lokalizacija promene, dužina anamneze pre početka lečenja, način lečenja i histološka dijagnoza. Učinjen je poseban osvrt na problem povećanja incidence malignih tumora kože u svetu, na značaj genetske predispozicije, na uticaj zračenja u oblasti ultraljubičastog dela spektra i mogućnosti zaštite i prevencije.

Ključne reči: Maligni tumori kože – epidemiologija – UV zračenje – zaštita – lečenje.

Maligni tumori kože čine oko 50% ukupnog broja malignih bolesti. Najčešći među njima su bazocelularni karcinom, planocelularni karcinom i maligni melanom kože.

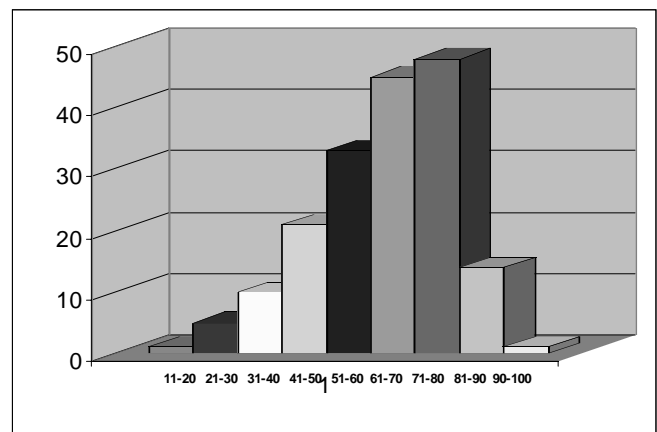
Naši slučajevi

Retrospektivnom analizom obuhvaćeno je 178 bolesnika lečenih zbog malignog tumora kože na Klinici za kožne i polne bolesti VMA u periodu od 1994. do 2003. godine. Od ukupnog broja pacijenata, njih 65 je bilo ženskog, a 113 muškog pola. Raspored po polu po pravilu značajno zavisi od populacije koja dominantno gravitira određenoj zdravstvenoj ustanovi i visok procenat muškaraca među bolesnicima u vojnim bolnicama nije retkost.

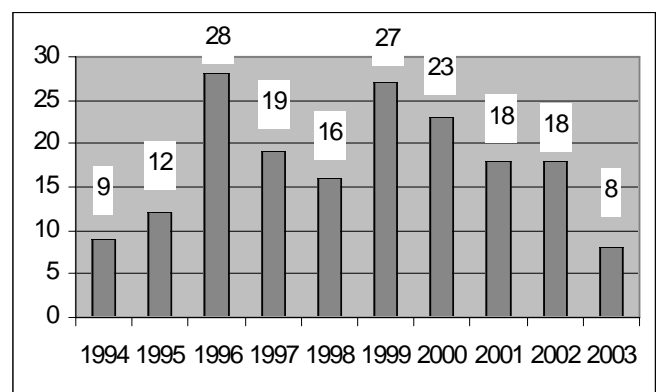
Raspored naših bolesnika po godinama starosti (Graf.1.) u skladu je sa navodima u literaturi: maligni tumori kože izuzetno su retki u prvim decenijama života, da bi potom učestalost rasla sa godinama starosti, a prividno smanjenje broja slučajeva u sasvim odmaklom životnom dobu posledica je malog broja ljudi te starosti u opštoj populaciji.

Za 155 bolesnika epizoda lečenja je bila prva, 21 bolesnik je imao recidiv ranije lečene promene, a dva bolesnika su istovremeno imali i primarnu, novootkrivenu promenu i recidiv ranije lečene.

Grafikon 1. Raspored bolesnika po godinama starosti

Grafikon 2. Broj lečenih tumora po godinama u posmatranom periodu

Broj slučajeva po godinama u posmatranom periodu kretao se od 8–28 godišnje (Graf.2.).

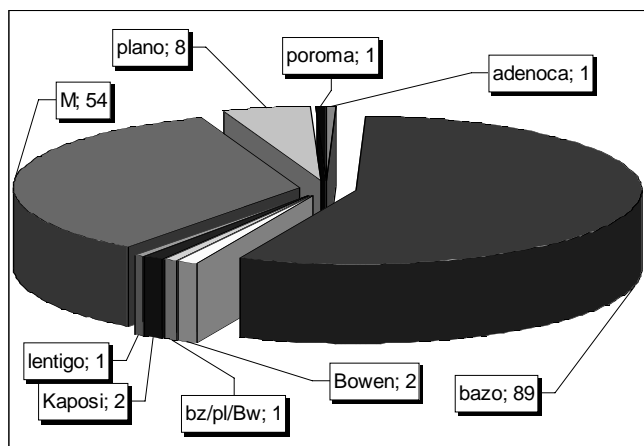
Anamnestički, kod 101 bolesnika promene su bile prisutne kraće od 10 godina, kod 22 bolesnika trajale su 10 do 20 godina, a kod njih 55 duže od 20 godina pre početka lečenja. I pored dugog trajanja promena po koži, vreme od uočavanja pogoršanja do javljanja lekaru za 53 bolesnika bilo je do 1 godine, za 103 bolesnika do 5 godina, za 21 bolesnika 5–10 godina, a samo kod jednog bolesnika više od 10 godina.

Promene su kod 85 bolesnika bile lokalizovane na glavi i vratu (najčešće na nosu – 27 bolesnika), kod njih 41 na trupu (najčešće na leđima – 23 bolesnika), kod 10 bolesnika promene su bile na gornjim ekstremitetima, kod njih 35 na donjim (potkolenice kod 22 bolesnika), a kod 6 bolesnika na genitalijama. U 88% bolesnika promene su bile solitarne, a kod 12% multipne.

Lečenje

Tumore kože najčešće odstranjujemo hirurški ili krioterapijom, tretiramo zračnom i fotodinamskom terapijom ili koristimo preparate za lokalnu upotrebu (retinoidi, imikvimod). Izbor terapijskog pristupa kod ovakvih bolesnika zavisi od lokalizacije i karaktera same lezije, ali i od starosti bolesnika. U našoj grupi kod 144 bolesnika promena je hirurški odstranjena, 24 bolesnika su podvrgnuta zračnoj terapiji, kod 2 bolesnika je sprovedena sistemska hemioterapija, za 2 bolesnika samo simptomatska, a njih 6 bilo je bez terapije (melanom i planocelularni karcinom u terminalnoj fazi).

Grafikon 3. Vrste lečenih malignih tumora prema patohistološkom nalazu

Patohistološki nalazi posle hirurškog odstranjenja tumora (ili biopsije) kod naših bolesnika prikazani su grafički (Graf. 3). Najviše je bilo bazocelularnih karcinoma kože, sledeći po učestalosti bio je maligni melanom, pa potom planocelularni karcinom. Incidenca svih ostalih tumora bila je znatno niža.

Diskusija

Godišnji porast broja bazo i planocelularnih karcinoma u svetu je 5%, tj. ima više od jednog miliona novih slučajeva svake godine (uz 1000–2000 umrlih godišnje)³. U pogledu rizika od nastanka promena u koži iz kojih kasnije može da se razvije neki od malignih tumora, posebno ugrožene kategorije su deca, tinejdžeri, starije osobe, imunokompromitovani i transplantirani bolesnici (kod kojih je taj rizik 4,5–6,3 puta veći u odnosu na opštu populaciju)².

Predmet razmatranja u mnogim studijama je povećan rizik od nastanka sekundarne maligne bolesti kod osoba koje su imale epizodu oboljevanja od nemelanomskog kancera kože⁴.

Savremena dostignuća u genetskim ispitivanjima pokazala su da postoji genetski determinisana predispozicija za nastanak maligne promene na koži, a uslovljena je redukovanim kapacitetom reparacije DNA i određenim genotipskim karakteristikama (genotip XPD Lys751Gln povećava rizik u odnosu na homozigote Lys–Lys)¹.

Zaključak

Zbog svega iznetog neophodno je na svim nivoima zdravstvene zaštite obratiti pažnju na poznate faktore rizika, posebno u rizičnim grupama, sprovesti preventivne mere kada je to moguće, raditi na ranom otkrivanju i pravovremenom lečenju tumora kože, a u slučaju novo otkrivene maligne promene sprovesti adekvatan terapijski tretman kao i dalje praćenje bolesnika. Neophodne su i stalne epidemiološke studije, važan je pristup svih lekara ovom problemu, a treba raditi i na obaveštavanju javnosti o potrebnim merama zaštite od UV zraka.

Literatura

1. Brewster A., Alberg A., Strickland P., Hoffman S., Helzlsouer K.: *XPD polymorphism and risk of subsequent cancer in individuals with nonmelanoma skin cancer*. *Canc. Epid. Bio. Prev.*, (2004); 13:1271–1275.
2. Hoshida Y., Aozasa K.: *Malignancies in organ transplant recipients*. *Pathol. Int.*, (2004); 54(9): 649–661.
3. Rakowski W., Breslau E.: *Perspectives on behavioral and social science research on cancer screeneng*. *Cancer*, (2004); (Supplement) 101(5):1118–1129.
4. Rosenberg C.A., Greenland P., Khandekar J., Loar A., Ascensao J.: *Association of nonmelanoma skin cancer with second malignancy*. *Cancer*, (2004); 101(1): 206–207.

Malignant tumors of the skin – analysis of patients treated in the Clinic for dermatovenerology of the Military Medical Academy in ten years period (1994.–2003.)

Z. Perić–Hajzler

Clinic for dermatovenerology, Military Medical Academy, Belgrade

Abstract

A clinico–epidemiological analysis of patients treated for skin cancer in ten years period (1994.–2003.) was done. Age, gender, localization of the tumor, clinical history before treatment, treatment modality and histological diagnosis were analyzed, with reference to the problem of increasing incidence of skin malignancies, genetic predisposition and the influence of ultraviolet radiations. Importance of prevention and protection is stressed.

Key words: Malignant tumors of the skin – epidemiology – ultraviolet radiations – protection – treatment.
